



Mødet den 26. Oktober 1911.

Fraværende: Harald Jensen og N. Joh. Laursen.

1. (J. Nr. 22⁴⁸—1910). Indenrigsministeriets Approbation paa **Købekontrakt** med Tømrmester N. P. Hansen & Murermester M. Pedersen angaaende en Marselisborggrund.

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 128—1911). Skrivelse fra Indenrigsministeriet med Samtykke til at **Kommunen overtager Garantien for et Beløb af 1290000 Kr.** til Anlægget af Aarhus-Randers elektriske Bane.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 260—1911). Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om, at der er meddelt Lærerinde Hertha Müller **Afsked med Pension** fra 31. Oktober 1911 at regne.

Til Efterretning.

4. (J. Nr. 369—1911). Beretning om **Mælkekontrollen** i Aarhus for Tiden 20. Juli 1910 — 19. Juli 1911.

Til Efterretning.

5. (J. Nr. 377—1911). Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling om **Ændring i Forretningsgangen med Hensyn til Byggesagers Behandling:**

»I Henhold til de i Byraadets Møde den

24. August d. A. faldne Udtalelser under Behandlingen af Sagen vedrørende Ombygningen af Ejendommen Nr. 30 i Skolegade tillader Udvalget sig at indstille til Byraadets Vedtagelse, at den hidtil fulgte Forretningsgang med Hensyn til Byggesagers Behandling ændres saaledes, at samtlige Andragender om Dispensation fra Bygningslovgivningen forelægges Byraadet, og for saa vidt angaar Sager om Nybygning eller Ombygning, der kunde medføre Ændring i Gadelinien, efter forud indhentet Erklæring fra undertegnede Udvalg.

Møller forelagde og anbefalede Indstillingen, som var foranlediget ved, at der kunde opstaa Vanskeligheder ved vedblivende at følge den for nogle Aar tilbage vedtagne Forretningsgang, hvorefter den Art Sager kunde gaa direkte til Ministeriet, uden at Byraadet fik dem at se, naar Sundhedskommission og Bygningskommission var enige.

Formanden havde i og for sig intet imod at følge Indstillingen, men vilde dog gøre opmærksom paa, at den foreslaaede Fremgangsmaade noget vilde forsinke Bygningssagerne, som i Forvejen var undergivet en ret langsom Gang. Han kunde derfor tænke sig den Ændring, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse sondrede imellem, hvad der skulde forelægges for Byraadet og hvad ikke.

Møller mente, at Udvalget efter Formandens Forslag vilde faa et Ansvar, som hele Byraadet burde have. Da Udvalget holdt Møde hver Uge, kunde Sagerne kun blive forsinkede højst 3 Dage ved den foreslaaede Fremgangsmaade. Personligt vilde han helst have alle Sagerne forelagt for By-

raadet, men skulde iøvrigt ganske henstille til dette, hvilken Form det vilde vælge.

F o r m a n d e n bemærkede, at han ansaa den af ham foreslaaede Fremgangsmaade for den heldigste, fordi det som Regel væsentligst var Bygningssager, som Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse havde med at gøre, der voldte Vanskeligheder. Ønskede man imidlertid den af Udvalget foreslaaede Forretningsgang, var der intet til Hinder for at prøve den.

C h r i s t e n s e n ansaa det for rigtigst, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse fik Sagerne, inden disse gik til Sundhedskommission og Bygningskommission. Hvis disse tre Faktorer var enige, behøvedes Sagerne ikke at forelægges for Byraadet.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 373—1911). Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet om, at der stilles 5000 Kr. til Raadighed til **Anskaffelse af smaa Elektromotorer** mod afdragsvis Betaling.

J a k o b J e n s e n syntes ikke, Forretningsgangen var saa god, som den burde være, idet Kommunen laante disse Penge ud til 4 %, men ikke selv havde dem saa billigt. Han spurgte, om det ikke hændte, at Udvalget laante ud af disse Penge til udenbysboende.

S a m u e l s e n henviste til, at det var Byraadet, der havde bestemt, at Pengene kunde laanes ud til 4 %. De, der fik Motorerne, maatte selvfølgelig have deres Erhverv og bo i Aarhus. Udvalget var ikke i nogen Henseende gaaet udenfor sin Kompetence.

J a k o b J e n s e n mente, at naar Udvalget forvaltede denne Side af Byraadets Virksomhed, maatte det ogsaa tilkomme det at stille Forslag

om en anden Fremgangsmaade, naar det saa den nuværende virke mindre heldigt. Folk, der boede udenfor Byen og altsaa ikke betalte Skat til denne lige med andre Borgere, burde ikke nyde den Slags Goder.

Møller var enig med Hr. Jakob Jensen i, at 4 % var for lidt, og mente, at Renten uden Skade kunde sættes op til 5 %. For øvrigt laa Fordelen ved disse Udlaan i, at Laantagerne skulde tage Strøm fra Værket.

Samuel sen vidste ikke, hvilket Tilfælde Hr. Jakob Jensen sigtede til. Havde Hr. Jakob Jensen meddelt det til Taleren, skulde det være blevet undersøgt. Formodentlig sigtedes der til Folk, der var flyttet uden for Byen, efter at Laanet var bevilget.

Indstillingen vedtoges.

7. (J. Nr. 374—1911). Indstilling fra Udvalget for **de kommunale Arbejderes Sygekasse** om at vælge Kontorchef H. Neergaard til Forstander for Kassen i Stedet for Direktør Gunst.

Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 378—1911). Indstilling fra Slagtehusudvalget om Lægning af en **Rørledning fra Destruktionsanstalten til Kloaken i Viby Skelgrøft** til en Bekostning af 360 Kr.

Simonsen oplyste, at Indstillingen var foranlediget ved en Skrivelse fra Sundhedskommissionen, hvori denne fremsatte forskellige Anker mod Destruktionsanstalten, som den fandt generende for Marselisborg Hospital. I Skrivelsen stilledes endvidere i Udsigt, at Kommissionen vilde forlange den sydlige Renovationsplads nedlagt, naar Hospitalet blev taget i Brug, ligesom Kommissionen ogsaa bad Slagtehusudvalget have sin Opmærksomhed henvendt paa at flytte Destruk-

tionsanstalten til den Tid. Endelig ankedes der ogsaa over, at Afløbet fra Destruktionsanstalten skulde være uforsvarligt. Udvalget havde set paa Forholdene og maatte erkende, at den sidste Anke var berettiget, hvorfor det nu indstillede at lægge en Rørledning til Affaldsvandet fra Destruktionsanstalten til den i Viby Skelgrøft nedlagte Kloak. Indstillingen skete dog kun under Forudsætning af, at man ikke blev tvunget til at flytte Destruktionsanstalten om et halvt eller et helt Aar, da Bekostningen i saa Tilfælde maatte anses for unødigt. Sundhedskommissionens Klage over Stank fra Destruktionsanstalten kunde Udvalget ikke anse for begrundet. Der kogtes nemlig kun friske Dele af Dyr, og Kogningen foregik i lukkede Kedler. Nogen Lugt kunde altsaa kun fremkomme under Kedlernes Tømning, og denne Lugt var den samme som Lugten af frisk Suppe. Derimod blev der omtrent en Gang om Maaneden foretaget Fedt- og Talgafsmeltning, og det gav selvfølgelig en slem Stank. Man kunde imidlertid udmærket indrette sig paa at smelte Fedt og Talg paa Dage, hvor Vinden bar fra Hospitalet, og saa vilde dette ikke i nogen Maade kunne generes af Destruktionsanstalten.

M a g n u s N i e l s e n fandt det uforstaaeligt, at Sundhedskommissionen tidligere havde kunnet gaa med til at anbefale at lægge Hospitalet saa nær ved Lossepladsen og Destruktionsanstalten, naar den nu fremsatte saa svære Anker mod disse Institutioner. Sundhedskommissionen burde have kommet med disse Anker, før man begyndte at opføre Hospitalet. Iøvrigt troede han ikke, Destruktionsanstalten kunde være sundhedsfarlig. Han anbefalede Indstillingen.

M o u s t e n kunde slutte sig til Hr. Magnus Nielsens Kritik af Sundhedskommissionen. Hos-

pitalet var dog oprindeligt tænkt lagt Nord for Byen, men var af Hensyn til Lossepladsen der flyttet til den nuværende Plads.

J u l. A n d e r s e n havde kun een Gang været i Nærheden af Destruktionsanstalten, men da var Lugten meget generende. Muligvis opbevarede man det Fedt og Talg, der skulde smeltes, paa Anstalten til Afsmeltningsdagen, og den stramme Lugt kunde saa komme der fra.

J a k o b J e n s e n gjorde gældende, at det var flere Aar siden, at Byraadet havde besluttet at lægge Hospitalet paa den nuværende Plads, og at der altsaa ikke var Tale om, at det var blevet flyttet Nord fra. Naar Sundhedskommissionen mente, at Lossepladsen laa for nær ved Hospitalet, maatte den selvfølgelig flyttes. Saadanne Flytninger vilde man blive nødt til at foretage, efterhaanden som Byen udvidede sig. Det undrede ham, at saavel Aarhus som Viby Sundhedskommission havde taget Stilling mod Aarhus Kommune, men ikke omtalt det Benkogerier, der laa lige ved i Viby Kommune, og som vilde blive meget mere generende for Hospitalet end Destruktionsanstalten, eller paataalt, at Viby lod sit W. C. Afløb gaa over Aarhus Grund. Det saa næsten ud, som om Nabokommunerne kunde bære sig ad overfor Aarhus, som de vilde. Tiden var derfor sikkert inde til, at man maatte staa paa sin Ret overfor Nabokommunerne. Idet han anbefalede Indstillingen, henstillede han at tage kraftigt fat paa Spørgsmaalet om Benkogeriet og W. C. Afløbet.

J. C. P e t e r s e n troede ikke, at Byraadet blev færdig med denne Sag ved at bevilge 360 Kr. til Rørledningen. Det kunde ikke gaa an at have Destruktionsanstalten saa nær ved Hospitalet. Man maatte erindre, at det var et Epidemihospital, og

at der kom Tusinder af Fluer fra Destruktionsanstalten. Til Sundhedskommissionens Undskyldning tjente, at den ikke var blevet spurgt om Epidemihospitalets Beliggenhed siden 1905, da Destruktionsanstalten ikke laa paa sin nuværende Plads, men paa Slagtehusets Grund. Naar Tilførselen til Lossepladserne blev standset, og man lod dem vokse til, var der næppe stor Fare ved dem. Benkogeriet laa 4—5 Gange saa langt fra Hospitalet som Destruktionsanstalten.

N i e l s J e n s e n bemærkede, at naar Afløbet fra Destruktionsanstalten blev ledet gennem en lukket Ledning, var der ikke noget for Fluer at opholde sig i ved Anstalten. Sundhedskommissionen havde ikke været uvidende om, hvor Hospitalet kom til at ligge, da Stadslægen havde deltaget i Sygehusudvalgets Forhandlinger om Hospitalet.

S i m o n s e n hævdede overfor Hr. Jul. Andersen, at der kun var Tale om Lugt fra Destruktionsanstalten, naar der smeltedes Fedt og Talg. Han erindrede ikke, naar Destruktionsanstalten blev opført, men det var i hvert Fald, førend det blev vedtaget at lægge Hospitalet der ud. Destruktionsanstalten havde altsaa første Ret. Fluerne kom sikkert fra Lossepladsen og ikke fra Destruktionsanstalten. Det vilde være en komplet meningsløs Administration, hvis det forlangtes, at Destruktionsanstalten, der slet ikke generede Hospitalet, skulde nedbrydes.

S a m u e l s e n syntes ikke, det kunde nytte at tale om nogen første Ret, da det var Destruktionsanstalten, der generede Hospitalet, hvis Beliggenhed Sundhedskommissionen ikke havde haft med at gøre siden 1905. Selv om Rørledningen nu blev lagt, vilde Lugten næppe helt forsvinde,

saa man burde sikkert ikke ofre ret meget paa Destruktionsanstalten. De 360 Kr. vilde imidlertid ikke helt være spildt, da Rørene kunde anvendes andet Steds, hvis Anstalten skulde blive nedlagt. Sundhedskommissionen havde ikke set paa Benkogeriet, fordi den mente, at det laa for langt borte til at kunne genere Hospitalet.

J. C. P e t e r s e n kunde anbefale Indstillingen angaaende Rørledningen. Han hævdede, at Pladsen til Hospitalet blev udpeget for over 8 Aar siden, og at Sundhedskommissionen ikke havde haft dermed at gøre siden.

S i m o n s e n hævdede, at Hospitalets Plads var blevet bestemt, efter at han var kommet i Byraadet, og at Destruktionsanstalten allerede da var bygget. Han forstod ikke Sundhedskommissionens Medlemmers Stilling til Kommuens finansielle Situation i denne og lignende Sager, idet der dog ogsaa i nogen Grad maatte ses paa Byens økonomiske Forhold. Før man gik til at fjerne Destruktionsanstalten, maatte der skaffes Bevis for, at den kunde genere Hospitalet.

Indstillingen vedtoges. Beløbet afholdes som uforudset Udgift.

9. (J. Nr. 375—1911). Indstilling fra Sygehusudvalget om **Haveanlæg, Regulering og Indhegning af Pladsen ved Marselisborg Hospital.**

M o u s t e n meddelte, at Udvalget havde ladet Havearkitekt Bøttker udarbejde Planen. Pladsen vilde blive reguleret saaledes, at den kom i samme Højde som de omliggende Gader. Mod Sydøst og Sydvest var der afsat to runde Pladser, som Udvalget tænkte at overlade til Brolægningsvæsenet. Det midterste Parti af Haven var tænkt udlagt til Prydhave med Bænke og Spadseregange. Mod Syd vilde ca. 1 Td. Land blive indtaget til Køkken-

have, saaledes at Hospitalet selv kunde avle sine Grøntsager, og en Del vilde blive udlagt til en saa stor Frugthave, at man om faa Aar vilde kunne forsyne baade Hospitalet og andre Institutioner med Frugt. Desuden vilde der blive Have for hver enkelt Bygning til Afbenyttelse for Patienterne, og endelig vilde der blive anlagt en Del Smaahaver til Funktionærerne. Indhegningen var tænkt lavet af T Jern nedstøbt i Cementblokke og med Traadvæv. Man havde 23730 Kr. i Behold til Anlægget, og denne Sum vilde være tilstrækkelig. Iøvrigt kunde Taleren oplyse, at Overslaget for hele Foretagendet viste sig at være ret rigeligt, saaledes at man allerede nu kunde forudsige, at der ingen Overskridelser vilde blive, og at de til uforudsete Udgifter opførte 22000 Kr. muligvis kunde spares.

Indstillingen vedtoges.

10. (J. Nr. 2 og 1—1911). 1 **Bygningsandragende** og 6 **Udstykningsandragender** anbefalede.

